

Limes – 2019

*A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
tudományos évkönyve*

*Науковий вісник
Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II*

*Scientific Bulletin
of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education*

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ

LIMES

Науковий вісник
Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ

2019
Том VI

Берегове–Ужгород
2019

Науковий вісник «LIMES» засновано у 2014 році та видається за рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ. У науковому віснику публікуються наукові статті викладачів та студентів Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ, а також дослідження українських та іноземних учених угорською, українською та англійською мовами. Цей том «LIMES» об'єднує праці з економіки, математики, інформатики, хімії, географії та суспільствознавства.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ №20762-10562Р від 08.05.2014 р.

*Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ
(протокол № 7 від 20.12.2019 р.)*

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Льдіко Орос, кандидат педагогічних наук (кафедра педагогіки та психології, ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ)

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ РЕДАКТОР:

Мелінда Орбан та Олександр Добош (Видавничий відділ, ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ)
Вікторія Семйон, кандидат економічних наук та Габор Патакі (кафедра обліку і аудиту, ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Адальберт Бовді, доктор фізико-математичних наук, професор
(кафедра математики та інформатики, ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ)
Адальберт Рац, доктор філософії з природничих наук, спеціальність «науки про землю: петрологія»
(кафедра історії та суспільних дисциплін, ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ)
Бейла Надь, кандидат біологічних наук, доцент (кафедра біології та хімії, ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ)
Віра Протопопова, доктор біологічних наук, професор (кафедра біології та хімії, ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ)
Золтан-Шандор Варга, доктор біологічних наук, професор-емерит
(кафедра еволюційної зоології та біології людини, Дебреценський університет)
Йосип Молнар, кандидат географічних наук (кафедра географії та туризму, ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ)
Лорант-Денеш Давід, габілітований доктор у галузі «регіональні науки», професор
(Інститут економіки та розвитку регіонів, Університет ім. Святого Іштвана)
Маргарета Кейс, кандидат історичних наук (кафедра філології, ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ)
Марія Ген, кандидат біологічних наук, габілітований доктор у галузі «науки про довкілля»
(кафедра ботаніки, Університет ім. Святого Іштвана)
Олександр Бергхауер, кандидат географічних наук (кафедра географії та туризму, ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ)
Роберт Бачо, доктор економічних наук (кафедра обліку і аудиту, ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ)
Юрій Жигуц, доктор технічних наук, професор (кафедра математики та інформатики, ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ)

ВІДПОВІДАЛЬНИ ЗА ВИПУСК:

Василь Брензович, кандидат історичних наук (Благодійний фонд за ЗУІ)

ТЕХНІЧНЕ РЕДАГУВАННЯ: Олександр Добош

ВЕРСТКА: Вікторія Товтін

КОРЕКТУРА: Льдіко Гріца-Варцаба, Томаш Врabelь, Олександр Кордонець

ОБКЛАДИНКА: Ласло Веждел

УДК: Бібліотечно-інформаційний центр «Опаці Черє Янош» при ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ

За зміст опублікованих статей відповідальність несуть автори.

Друк наукового вісника здійснено за підтримки уряду Угорщини:

Засновник: Благодійний фонд Закарпатського угорського педагогічного інституту (від 2016 року Благодійний фонд За Закарпатський угорський інститут)

Видавництво: Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ (Адреса: пл. Кошута 6, м. Берегове, 90202. Веб-сторінка: www.kmf.uz.ua Електронна пошта: foiskola@kmf.uz.ua Тел.: (00 380-3141) 4-28-29) та ТОВ «РІК-У» (Адреса: вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88000. Електронна пошта: print@rik.com.ua)

Поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»

UKRAJNA OKTATÁSI ÉS TUDOMÁNYOS MINISZTERIUMA
II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA

LIMES

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
tudományos évkönyve

2019
VI. évfolyam

Beregszász–Ungvár
2019

A „LIMES” című tudományos évkönyv 2014-ben alapított és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsának határozata alapján jelenik meg. A tudományos évkönyv a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanárainak, hallgatóinak munkáit, valamint ukrainai és külföldi tudósok magyar, ukrán és angol nyelvű tanulmányait adja közre. A „LIMES” jelen kötet a közgazdaság-, matematika-, informatikai, kémiai, föld- és társadalomtudomány különböző területeit öleli fel.

Nyomatott tömeg-tájékoztatói eszközök állami nyilvántartásának igazolása:
széria: KB № 20762-10562P; kiadta: Ukrajna Állami Nyilvántartási Szolgálat 2014.05.08-án.

*Kiadásra javasolta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa
(2019.12.20., 7. számú jegyzőkönyv).*

FŐSZERKESZTŐ:

dr. Orosz Ildikó, PhD (Pedagógia és Pszichológia Tanszék, II. RF KMF)

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dobos Sándor és Orbán Melinda (Kiadói Részleg, II. RF KMF)
Szemjon Viktória, a közgazdaság-tudományok kandidátusa és Pataki Gábor (Számvitel és Auditálás Tanszék, II. RF KMF)

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

dr. Bacsó Róbert, a közgazdaság-tudományok doktora (Számvitel és Auditálás Tanszék, II. RF KMF)
dr. Berghauer Sándor, PhD (Földtudományi és Turizmus Tanszék, II. RF KMF)
prof. dr. Bódi Béla, a fizika- és matematika tudományok doktora (Matematikai és Informatika Tanszék, II. RF KMF)
prof. dr. habil. Dávid Lóránt Dénes (Regionális Gazdaságtani és Vidékfejlesztési Intézet, Szent István Egyetem)
dr. habil. Höhn Mária, a biológiai tudományok kandidátusa (Növénytan Tanszék, Szent István Egyetem)
dr. Kész Margit, PhD (Filológia Tanszék, Magyar Tanszéki Csoport, II. RF KMF)
dr. Molnár József, PhD (Földtudományi és Turizmus Tanszék, II. RF KMF)
dr. Nagy Béla, a biológiai tudományok kandidátusa (Biológia és Kémia Tanszék, II. RF KMF)
prof. dr. Protopopova Vira, a biológiai tudományok doktora (Biológia és Kémia Tanszék, II. RF KMF)
dr. Rác Béla, PhD (Történelem- és Társadalomtudományi Tanszék, II. RF KMF)
prof. dr. Varga Zoltán Sándor, a biológiai tudományok doktora, professor emeritus
(Evolúciós Állattani és Humánbiológiai Tanszék, Debreceni Egyetem)
prof. dr. Zsiguc György, a műszaki tudományok doktora (Matematikai és Informatika Tanszék, II. RF KMF)

A KIADÁSÉRT FELEL:

dr. Brenzovics László, PhD (Kárpátaljai Magyar Főiskoláért Jótékonyági Alapítvány)

Műszaki szerkesztés: Dobos Sándor

Tördelés: Tótin Viktória

Korrektúra: Grica-Varcaba Ildikó, Vrabely Tamás, Kordonec Olekszandr

Borítóterv: Vezsdel László

ETO-besorolás: a II. RF KMF Apáczai Csere János Könyvtára

A közölt tanulmányok tartalmáért a szerzők a felelősek.

A tudományos évkönyv megjelenését Magyarország kormánya támogatta:

Alapító: Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola Jótékonyági Alapítványa (2016-tól Kárpátaljai Magyar Főiskoláért Jótékonyági Alapítvány)

Kiadó: a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (Cím: 90202 Beregszász, Kossuth tér 6. Honlap: www.kmf.uz.ua E-mail: foiskola@kmf.uz.ua Tel.: (00 380-3141) 4-28-29) és a „RIK-U” Kft. (Cím: 88000 Ungvár, Gagarin u. 36. E-mail: print@rik.com.ua)

Nyomdai munkák: „RIK-U” Kft.

© A szerzők, 2019

© A szerkesztők, 2019

ISSN 2411-4081

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
FERENC RÁKÓCZI II TRANSCARPATHIAN HUNGARIAN COLLEGE OF HIGHER EDUCATION

LIMES

Scientific Bulletin
of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education

2019
Volume VI

Berehove–Uzhhorod
2019

The scientific bulletin "LIMES" was established in 2014 and is published according to the resolution of the Academic Council of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education. The scientific bulletin publishes in Hungarian, Ukrainian and English languages students' and teachers' academic studies of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, and researchers' academic articles from Ukraine and abroad. The given volume of "LIMES" contains academic studies and articles in Economics, Mathematics, Computer Science, Chemistry, Earth and Social Sciences.

**Certificate of State Registration of Printed Mass Media, Series KB, No. 20762-10562P,
Issued by the State Registration Service of Ukraine on the 8th of May, 2014**

*Recommended to publication by the Academic Council of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian
Hungarian College of Higher Education, record No. 7 of December 20, 2019*

EDITOR-IN-CHIEF:

Ildikó Orosz, PhD (Department of Pedagogy and Psychology, Transcarpathian Hungarian College)

MANAGING EDITOR:

Melinda Orbán and Sándor Dobos (Publishing Department, Transcarpathian Hungarian College)

Viktória Szemjon, C.Sc. in Economics and Gábor Pataki (Department of Accounting and Auditing, Transcarpathian Hungarian College)

EDITORIAL BOARD:

Béla Bódi, D.Sc. in Physics and Mathematics, professor

(Department of Mathematics and Computer Science, Transcarpathian Hungarian College)

Béla Nagy, C.Sc. in Biology (Department of Biology and Chemistry, Transcarpathian Hungarian College)

Béla Rácz, PhD (Department of History and Social Sciences, Transcarpathian Hungarian College)

József Molnár, PhD (Department of Geography and Tourism, Transcarpathian Hungarian College)

Lóránt Dénes Dávid, PhD, habilitation, professor

(Institute of Regional Economics and Rural Development, Szent István University)

Margit Kész, PhD (Department of Philology, Hungarian Departmental Group, Transcarpathian Hungarian College)

Mária Höhn, C.Sc. in Biology, habilitation (Department of Botany, Szent István University)

Róbert Bacsó, D.Sc. in Economics (Department of Accounting and Auditing, Transcarpathian Hungarian College)

Sándor Berghauer, PhD (Department of Geography and Tourism, Transcarpathian Hungarian College)

Vira Protopopova, D.Sc. in Biology, professor

(Department of Biology and Chemistry, Transcarpathian Hungarian College)

Yurij Zhiguts, D.Sc. in Technical Sciences, professor

(Department of Mathematics and Computer Science, Transcarpathian Hungarian College)

Zoltán Sándor Varga, D.Sc. in Biology, professor emeritus

(Department of Evolutionary Zoology and Human Biology, University of Debrecen)

RESPONSIBLE FOR PUBLISHING:

László Brenzovics, PhD (Charitable Foundation of Transcarpathian Hungarian College)

Technical editing: Sándor Dobos

Page proof: Viktória Tótin

Proof-reading: Ildikó Gríca-Varcaba, Oleksandr Kordonec, Tamás Vrábely

Cover design: László Vezsdel

Universal Decimal Classification (UDC): The Apáczai Csere János Library of Transcarpathian Hungarian College

Authors are responsible for the content of academic studies and articles.

The publication of the scientific bulletin is sponsored by the government of Hungary:

Founder: Charitable Foundation of Transcarpathian Hungarian Pedagogical College (after 2016 Charitable Foundation "In support of the Transcarpathian Hungarian College")

Publishing: Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education (Address: Kossuth square 6, 90202 Berehove, Ukraine. Website: www.kmf.uz.ua E-mail: foiskola@kmf.uz.ua Tel.: (00 380-3141) 4-28-29) and "RIK-U" LLC (Address: Gagarin Street 36, 88000 Uzhhorod, Ukraine. E-mail: print@rik.com.ua)

Printing: "RIK-U" LLC

© The Authors, 2019

© The Editors, 2019

ЗМІСТ–TARTALOM–CONTENT

Дністрянський Мирослав: <i>Регіональний розвиток сучасної України: нові виклики і пріоритети</i>	11
SOLYMOS KAROLINA – CSOMA ZOLTÁN: <i>A Kárpátaljai-alföld talajai felvehető cink tartalmának meghatározása és az ellátottság megítélése nemzetközi összehasonlításban</i>	17
BARANYI, ARANKA – CSERNÁK, JÓZSEF – TÓTH, ESZTER: <i>Results of the Survey on Studying Finance Basics</i>	27
SÁNDOR ISTVÁN: <i>Innovatív technológiák alkalmazása a szövegelemzésben</i>	39
ROMÁN ERIKA – KUCSINKA KATALIN: <i>Nem csak versenyre</i>	47
AGG, ZOLTÁN: <i>How „wised up” are we in matters of climate change?</i>	53
BARABÁSNÉ KÁRPÁTI DÓRA: <i>Kompetenciák szerepe, mérési lehetőségek az oktatásban és a munkaerőpiacon</i>	61
BARANYI ARANKA – JURKÓ GYULA: <i>A magyarországi kis- és középvállalkozások idegen forrásból történő finanszírozási gyakorlata</i>	69
BELOVECZ MÁRIA – HALMOSI TÍMEA – IPACSNÉ GEDEI BEÁTA – VAJNA ISTVÁNNÉ TANGL ANITA: <i>Bankértékelés CAMELS-módszerrel</i>	83
BENCSIK ANDREA – MACHOVÁ RENÁTA – ZSIGMOND TIBOR: <i>Interim menedzsment, mint a tudásátadás eszköze</i>	95
BUDAI ELEONÓRA: <i>A számviteli rendszer az elmúlt 50 év tükrében</i>	105
CSÁKI-DARABOS RITA: <i>Teljesítménymérés lehetőségei az e-kereskedelemben</i>	117
DENICH ERVIN: <i>A hagyományos kockázatkezeléstől a vállalati kockázatkezelésig</i>	129
EGRI IMRE: <i>A tőzsde lehetőségei és hatása a gazdasági fejlődésre (néhány gondolat a 4.0 perspektívájában)</i>	141
FÁSI CSABA: <i>Hogyan teljesít Magyarország a digitalizáció terén? Elemzés a rangsorok és a stratégia szemüvegén keresztül</i>	153
FEHÉR HELGA – MOLNÁRNÉ BARNA KATALIN: <i>Útban az ügyfélközpontú adóhatóság felé</i>	163

FEJES NORBERT: <i>Kárpátalja gazdasági helyzetének és külgazdasági tevékenységének értékelése a XXI. században</i>	177
GYURCSIK, PETRONELLA – TÓTH, RÓBERT: <i>Impact of the financial strategy and the capital structure on the financial performance and competitiveness of SMEs</i>	203
HEGEDŰS, MIHÁLY – NEDELKA, ERZSÉBET: <i>The impact of digitalization and Industry 4.0 on the audit</i>	211
KEREZSI DÓRA – ERDEY LÁSZLÓ – DÉKÁN TAMÁSNÉ ORBÁN ILDIKÓ: <i>A kiegészítő melléklet eredménykimutatáshoz kapcsolódó részének elemzése magyarországi sportvállalkozások körében</i>	221
KISS ÁGOTA – DÉKÁN TAMÁSNÉ ORBÁN ILDIKÓ: <i>A szabályozott ingatlanbefektetési társasági státusz IFRS szerinti értékelési és adózási előírásainak szabályozása Magyarországon</i>	231
KÓMÍVES PÉTER MIKLÓS: <i>A felsőoktatás nemzetköziesedésének két dimenziója</i>	239
KOZMA, DOROTTYA EDINA: <i>Strategies for Sustainable Development - Exploring the similarities and differences between the European Union and the Visegrad Four</i>	249
LAKATOS VILMOS: <i>Controlling a vállalkozások döntéshozatali folyamataiban – elemzés vállalati esetek alapján</i>	263
MALATYINSZKI, SZILÁRD: <i>The effect and development of dual higher education in disadvantaged areas</i>	273
MOLNÁRNÉ BARNA KATALIN – FEHÉR HELGA: <i>A társasági adó és a gazdasági versenyképesség területi összefüggései</i>	279
NAGY ADRIÁN SZILÁRD – TÓTH SZABOLCS: <i>Helyi közösségi közlekedési szövetségek és szolgáltatói modellek Európában</i>	291
NAGY, ZSUZSANNA: <i>The effect of agricultural subsidies on efficiency and productivity of farms: a literature review</i>	299
ÖLVEDI TÍMEA – MIKLÓS GÁBOR: <i>Az európai egységes valuta bevezetése Romániában és Magyarországon</i>	307
PATAKI GÁBOR: <i>Vállalkozói karaktervizsgálat Kárpátalja határ menti térségében</i>	321
PATYI BALÁZS – PATAKI LÁSZLÓ – ILLÉS BÁLINT CSABA: <i>A pénzügyi diagnosztika jelentősége az újonnan alapított vállalkozások életében</i>	331
TÖKÉS TIBOR – MÁRKUS ÁDÁM – GÁLL JÓZSEF MIHÁLY – ERDEY LÁSZLÓ: <i>A 2016-os regionális reform Franciaországban</i>	339
TŐZSÉR ANETT: <i>A székelyföldi és a felvidéki turisztikai szervezeti rendszer vizsgálata</i>	347
VAJNA ISTVÁNNÉ TANGL ANITA – HALMOSI TÍMEA – SUHAJDA ÁDÁM – VAJNA ISTVÁN – BELOVECZ MÁRIA: <i>A számvitel múltja és jövője</i>	359
VARGA JÓZSEF – CSEH BALÁZS: <i>A negyedik ipari forradalom várható hatásai a felszabaduló emberi munkaerőre</i>	371
Когут Юлія – Ковач-Румп Генетта: <i>Міжбюджетні відносини Державного та місцевих бюджетів України</i>	381
Лалакулич Марія: <i>Фінансове забезпечення вищої освіти в умовах активізації міграційних процесів</i>	389
Семанюк Віта: <i>Філософські, соціологічні та психологічні проблеми обліку</i>	397
ESEMÉNYNAPTÁR	409

A 2016-OS REGIONÁLIS REFORM FRANCIAORSZÁGBAN

TŐKÉS TIBOR¹ – MÁRKUS ÁDÁM² – GÁLL JÓZSEF MIHÁLY³ –
ERDEY LÁSZLÓ⁴

¹PhD, egyetemi adjunktus, Debreceni Egyetem, Gazdaságtudományi Kar,
Világ gazdasági és Nemzetközi Kapcsolatok Intézet
e-mail: tokes.tibor@econ.unideb.hu

²egyetemi tanársegéd, Debreceni Egyetem, Gazdaságtudományi Kar,
Világ gazdasági és Nemzetközi Kapcsolatok Intézet
e-mail: markus.adam@econ.unideb.hu

³PhD, egyetemi docens, tanszékvezető, Debreceni Egyetem,
Informatikai Kar, Alkalmazott Matematika és Valószínűség számítás Tanszék
e-mail: gall.jozsef@inf.unideb.hu

⁴PhD, egyetemi docens, intézetigazgató, Debreceni Egyetem,
Gazdaságtudományi Kar, Világ gazdasági és Nemzetközi Kapcsolatok Intézet
e-mail: erdey.laszlo@econ.unideb.hu

A tanulmányban ismertetésre kerül a francia regionális rendszer kialakítása és fejlődése, mely története során számos átalakuláson ment keresztül. A regionalizáció gondolata már a francia forradalmat követően felbukkant. A régiók újabb megjelenésére csak a XX. század elején kerülhetett sor. Az 1982-es reform kisebb változtatásokkal fennmaradt, egészen 2016-ig. A tanulmány a korábbi folyamatok mellett a legutóbbi, 2016-os regionális reformot mutatja be, melynek során a régiók megnövelték jelentőségüket, illetve megerősítették a közigazgatásban betöltött szerepüket.

Kulcsszavak: Franciaország, francia régiók, regionális reform, decentralizáció, III. Decentralizációs Reformcsomag

ABSTRACT

Дослідження присвячене виникненню та розвитку французької регіональної системи, яка протягом своєї історії зазнала багатьох перетворень. Ідея регіоналізації виникла вже після Французької революції. Однак оновлена концепція регіонів почала свій розвиток лише на початку XX століття. Реформа 1982 року з незначними уточненнями та змінами проіснувала аж до 2016 року. Окрім історичних процесів, дослідження розкриває суть регіональної реформи 2016 року, завдяки якій підвищилась роль та значення регіонів у державному управлінні.

Ключові слова: Франція, французькі регіони, регіональна реформа, децентралізація, III Пакет децентралізаційних реформ

A tervezési-statisztikai régió az Európai Unió regionális politikájának kulcsszintje. A régió területfejlesztésben betöltött szerepe napjainkban is megkérdőjelezhetetlen Európában. A *Közösség regionális politikájának* fontos eleme Európa és az európai régiók versenyképessé-

gének erősítése, ez alól a magyar régiók sem kivételek (Fenyves–Tarnóczi–Bács 2016).¹ Az elmúlt negyed században hazánkban is igyekeztek kialakítani egy, az európai normáknak

¹ Lásd még: Tarnóczi–Bács–Böcskei–Fenyves (2017), illetve Máté–Fenyves (2016).

megfelelő regionális politikát és területfejlesztést. A magyar rendszer fejlődésére kétség kívül hatással voltak nyugat-európai példák, ezek közül kiemelkedett Franciaország, mely a területfejlesztés és a regionalizáció kérdésében a XX. század második felében hasonló problémákkal nézett szembe, mint Magyarország. Éppen ezért a francia regionális rendszer fejlődésének ismerete hasznos mind hazánk, mind Közép-Európa országai számára. 2016-ban a francia rendszer történetének egyik legjelentősebb átalakulásán ment keresztül, melynek célja a francia régiók versenyképességének és hatékonyságának növelése.

2016. január 1-től Franciaországban a regionális rendszer átalakult. Ez az átalakulás a betetőzése volt egy 1982-ben indult folyamatnak. A régiók szükségességének kérdése végigkísérte Franciaország modern történelmét, ám maga a regionalizáció csak az 1960-as évektől kapott igazi lendületet.

Már a francia forradalom által kialakított megyerendszer működésének első időszakában felvetődött a régiók hasznosságának kérdése, de ekkor egy regionális rendszer kialakításában az Ancien Régime tartományainak reneszánszát látták, illetve a központi kormányzat sem volt érdekelt a megyéknél nagyobb területi-közigazgatási vagy tervezési egységek kialakításában, mivel a megyék a központi hatalom eszközeiként funkcionáltak. Az 1850-es évektől számos kutató foglalkozott az ország regionalizálásának kérdésével (A. Comte 1854; F. Le Play 1864; C. Brun 1900; P. Vidal de la Blache 1910; H. Hauser 1919; M. Debré 1946; J. F. Gravier 1949). A francia kormányok egészen a két világháború közötti időszakig nem tettek lépéseket az ország regionalizálására. A jakobinus, majd a napóleoni időszak a francia állam újabb centralizációját hozta, ennek okán a prefektusi rendszer kiépítésével megerősítették a központi kormányzat jelenlétét a közigazgatásban. A megyébe küldött prefektusok irányító, felügyelő szerepköre biztosította a

megyerendszer állékonyságát. Ettől az időszaktól kezdődően a prefektusok által vezetett és így a központi kormányzat által felügyelt megyerendszer a központi hatalom eszköze hatalma gyakorlására (Tökés 2018a). A kérdésben változást csak a modern területfejlesztés és a tervezési régió megjelenése hozott. E regionalizáció is elsősorban gazdasági szükségességéből, mintsem politikai akaratból táplálkozott.

A két világháború között több regionális fölosztás is született (1922, 1930, 1938), ám alapjaiban mind visszanyúlik a P. Vidal de la Blache regionalizálási tervéből kialakított H. Hauser és É. Clémentel által létrehozott 1919-es Clémentel Régiókhoz (Dayries–Dayries 1982). Ennek a változásnak köszönhetően a második világháború után a régió egyre nagyobb szerepet kapott a gazdasági tervezésben és a gazdaságfejlesztésben. Ebben nem kis szerepe volt a J. Monnet vezette 1946-ban létrejött Tervhivatalnak, az E. Claudius-Petit 1957-ben létrehozott Újjáépítési és Urbanisztikai Minisztériumának (Claudius-Petit 1950) és az 1963-tól megszülető DATAR-nak azaz a Területfejlesztési és Regionális Tevékenységet Irányító Központnak (Lacour–Delamarre 2010, 2015). C. de Gaulle 1969-ben egy reformtervezetet bocsátott népszavazásra, mely a régiókat valódi közigazgatási egységgé emelte volna, és a régiók területi hatósági jogkört kaptak volna. Gazdasági, szociális és kulturális területen és a területfejlesztésben jelentős döntési jogosítványokkal bővült volna a regionális hatáskörblokk. A reformterv 46,83% támogató szavazatot kapott, így elbukott. A vereség hatására, valamint egyéb belpolitikai okok miatt De Gaulle lemondott. A következő elnökválasztáson G. Pompidou győzött, aki jelentős lépéseket tett a decentralizáció folytatására. 1970-ben az addig Provence Côte d’Azur régió részét képező Korkikát önálló régióvá alakították, ám a francia regionális rendszerben e lépésen kívül nem történt jelentős változás egészen 1972-ig. Ekkor G. Pompidou elnöksége alatt az 1972.

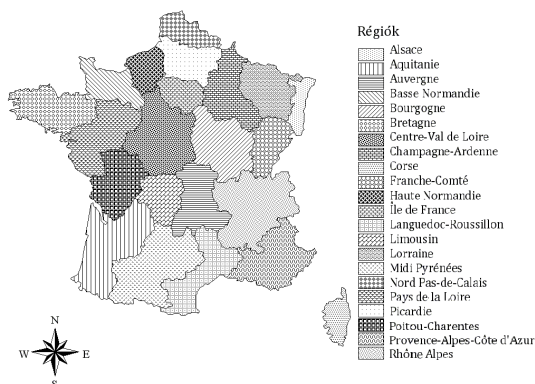
július 5-i törvénynek köszönhetően a régió közigazgatási státust kapott, így jogi személyiségre vált, ám ennek ellenére csak a gazdasági és területfejlesztési kérdésekbe volt beleszólása. A régió annak köszönhetően, hogy képviselőit nem közvetlenül választják, hanem delegálják, még súlytalan maradt, így sem eszköze, sem elégséges anyagi forrása nem volt a rá szabott feladatok ellátásához. A régiók eredményességét és sikerességét mérsékelte, illetve cselekvési lehetőségeiket behatárolta az, hogy ebben az időszakban a területfejlesztéssel kapcsolatos szabályokat központilag határozták meg, ezekbe a területi szinteknek nem volt beleszólásuk. Leegyszerűsítve a kérdést, a francia állam ekkor még nem volt hajlandó a régiók javára lemondani hatásköreinek egy kis részéről sem.

Az 1946 és 1982 közötti időszakban a II. világháború után kialakult modern francia területfejlesztés nagy hatást gyakorolt a francia regionális rendszer kialakítására. Ám ahhoz, hogy a régiók források feletti hatásköreit legitimálják, szükség volt arra, hogy felhatalmazást kapjanak az általuk szolgált regionális közösségektől. Ehhez a régióknak önálló választott képviselőtestülettel kellett rendelkezniük, ennek következtében 1982-re törvény szerinti valódi területi közösségekké váltak választott képviselőtestülettel és költségvetéssel (Gruber 1996). Bár igaz, hogy az 1986-os első regionális választásokig közigazgatási egységként működtek, ám valódi területi közösséggé válásukat az 1982-es Deferre-féle decentralizációs törvényektől számíthatjuk (Lois-Deferre 1982–83) (Desjardins–De Lamarlière 2016). A régiók így teljes hatáskörű közjogi státussal és pénzügyi forrásokkal bíró területi egységekké, a francia közigazgatási rendszer valódi és megkerülhetetlen elemeivé váltak. Az 1982-es „Rocard” törvény (82–653 tv.) bevezette az állam és régió között kötendő tervszerződéseket, ettől az időszaktól kezdődően a francia régiók a területfejlesztés gyújtópontjában helyezkednek el, és fontos szerepük van a francia területfejlesztésben, a területi

egyenlőtlenségek mérséklésében (Merlin–Choay 2010, 2015). Franciaországot 1982-ben hivatalosan 26 régióra osztották, ebből 22 az európai országterületen található, a maradék 4 pedig tengerentúli régió volt (1.ábra). A Deferre-reformok következtében a régiók, azaz a regionális tanács hatáskörébe került a régió gazdasági, szociális, egészségügyi, kulturális és tudományos fejlesztésének és a területfejlesztési politikának az elősegítése, a regionális identitás megővése (Monod–De Castelbajac 2012). A francia régiók 1982-es decentralizációnak és a Deferre-reformoknak köszönhetően a területfejlesztés, a tervezés, a gazdaságfejlesztés felelősei lettek, hagyományos feladatuk, a decentralizáció, még inkább felerősítette ezt a szerepet. A régiók által ellátott feladatok száma és az általuk birtokolt hatáskörblokk az évtizedek során folyamatosan szélesedett. Jelenleg fontos szerepük van a területfejlesztés területén, mivel a tervszerződések az állam és a régiók között kötődnek. A régiók egyrészt részt vesznek a nemzeti terv kidolgozásában, másrészt kidolgozzák saját tervüket is (a regionális gazdasági tervek elkészítése), de ehhez konzultálniuk kell más, a területükön működő közösségekkel. A regionális terv végrehajtásához tervszerződéseket köthetnek a többi területi közösséggel, közüzemekkel, magánvállalkozókkal. A régiók terve végeredményben területfejlesztési terv, amelynek fő elemeit alkotják a közlekedés, a lakásügy és a környezetvédelem kérdései. Saját területüket illetően felelősek az út- és vasúthálózat fenntartásáért, a közlekedésfejlesztésért, valamint az egyéb infrastruktúrális feladatokért, emellett környezetvédelmi és kulturális intézményfenntartó feladataik is vannak (Dupont 2004). A francia régiók nagyrészt átvették a megyei feladatokat, és a francia közigazgatás középszintű igazgatási egységei lettek. 1986. január 2-án adták ki a régiók szervezetéről szóló törvényt, mely a régiót mint területi közösséget határozza meg, illetve szervezetét és működését is ehhez a definícióhoz igazítja. A régiókra vonatkozó

külön törvényi szabályozásra azért is szükség volt, mivel a francia alkotmányban ekkor még nem volt a régiókra vonatkozó közvetlen, csak áttételes szabályozás (Girardon 2010).

1. ábra. Franciaország régiói 1982–2016 között

Forrás: saját szerkesztés www.legifrance.gouv.fr és www.cget.gouv.fr alapján

A régiók számában és elnevezésében 1982 és 2016 között nem történt változás, ám a reform igénye egyre erőteljesebben jelen volt a 2000-es évek elejétől. Ezen akarat első kézzelfogható bizonyítékai a 2002 és 2003 során lezajlott alkotmánymódosítások voltak. Ezek következtében 2003-ban módosult az alkotmány. Az első cikkbe bekerült, hogy az államszervezet decentralizált, a 72. cikket több ponton módosították: többek között a cikkbe bekerült a régió mint területi közösség (2003–2076 a. tv.), így a régióknak közvetlen alkotmányban rögzített biztosítékai lettek. 2008-ban N. Sarkozy elrendelte egy, a helyi közösségek reformját célzó bizottság felállítását (Tökés 2018b). E bizottság feladata az volt, hogy vizsgálja meg az ország területi közösségeinek működését és e működés hatékonyabbá tételének lehetőségeit, a közigazgatási rendszer reformját. (Ezzel a lépéssel kezdetét vette a Sarkozy-féle közigazgatási reform, melyben hozzákezdtek a francia területi közösségek közti viszonyrendszer átalakításához.) A bizottság 2009-re befejezte munkáját. Jelentésében újrafogalmazta a területi közösségek hatásköreit, és

kitért a régiók számának esetleges csökkentésére is. Tervezetükben az elmúlt 20 évben megfigyelt területi gazdasági, kulturális és térszerkezeti folyamatok figyelembevételével a 22 régiós francia regionális rendszer reformját javasolták és egy 16 régiós fölosztás mellett foglaltak állást. Több régiót szerettek volna összevonni, illetve néhány esetben területi átcsatolások történtek volna (Rapport CRCL „Balladur”). Megjegyzendő, hogy bizonyos – területi és adminisztratív – kérdésekben nem fogalmaztak elég egyértelműen, inkább a javaslatok szintjén maradtak és nem tettek pontos ajánlásokat a végrehajtásra sem. A jelentéssel kapcsolatban élénk vita indult, mely következtében E. Balladur reformtervezetet nyújtott be, melyben javaslatot tett a megyék és a régiók egyesítésére, határaik módosítására. A tervezet 20 javaslatot tartalmazott a régiók számának 22-ről 15-re való csökkentéséről. A reform azonban akkor belefulladt a regionális rendszer átalakításáról szóló politikai vitákba, a világgazdaság 2008-ban indult mélyrepülésének és a belpolitikai helyzetnek köszönhetően a francia vezetés akkor még nem szánta rá magát a francia közigazgatási és regionális rendszer radikális reformjára. Meg kell jegyeznünk, hogy a 22 régiós rendszerrel kapcsolatban is fogalmazódtak meg kritikák, ami a régiók lehatárolását és számát illeti. E viták az 1950-es évektől jelen voltak a rendszerrel kapcsolatban. Példaként említhetjük a történelmi Normandia két régióra osztását, vagy Pikárdia, Auvergne, Elzász és Lotaringia kérdését, és csak a már említett Provence-Côte d'Azur Régió és Korzika (vagy az Île-de-France Régió sajátos helyzete) esetében vezettek látványos eredményre. A választásokat a Sarkozy-kormányzat és a jobboldal 2012-ben elvesztette, a baloldal és az új elnök F. Hollande szintén kifejezte a regionális és államreform iránti elkötelezettségét. Ennek eredményeképpen folytatni kívánták a regionális és a közigazgatási rendszer reformját,

melyet a Sarkozy-adminisztráció is kiemelt feladatként kezel (Tőkés 2018b).

2014 elhozta a változás idejét, áprilisban M. Valls miniszterelnök bejelentette, hogy a III. Decentralizációs Reformcsomag keretein belül változtatni szeretnének a régiók számán, több régió fölosztásával az egyes régiók regionális tanácsainak javaslatait figyelembe véve. De szó sem volt arról, hogy az egyes régiókat alkotó megyék új regionális blokkokat alkothatnak, csak arról, hogy az egyes régiók a régióhatárok tiszteletben tartásával összeolvadnak. Az első időszakban kérdésként vetődött föl, hogy esetleg néhány megye régiót válthat, ám a későbbiekben ezt a lehetőséget elvetették. Ezen események következtében elindult a párbeszéd a regionális reformról. Júniusban F. Hollande ismertette elképzeléseit arról, hogy az európai országterületen a régiók számát 22-ről 14-re csökkentik. Az első tervezet a választott képviselők és a civil társadalom egy részétől is komoly kritikát kapott. A Szenátus a törvénytervezet első verzióját visszadobta, majd a második módosított változatot fogadta el, ahol a regionális fölosztásra utaló részt törölték. A Nemzetgyűlés végül módosította és újraszövegezte a 14 régiós tervezet első cikkelyét, majd vitára bocsátás után 2014. július 23-án első olvasatra az eredeti 14-es fölosztás helyett egy módosított 13 régiós fölosztást fogadott el. 2014. december 17-én a Nemzetgyűlés elfogadta a tervezet utolsó olvasatát és azt, hogy az új regionális rendszer 2016. január 1-jével lép életbe. 2015. január 16-án közzétették a 2015–29-es törvényt a régiók lehatárolásáról, a regionális és megyei választásokról, illetve a választási beosztásról. Majd 2015. augusztus 7-én életbe lépett a köztársaság új területi szervezetéről szóló törvény. A reform során több régiót összeolvasztottak és határoztak arról, hogy az összeolvadó régiók elevezései az egykori régiók neveinek összeolvasztásából születnek, oly módon, hogy a névben az egyesített régiók elnevezései abc sorrendben

követik egymást, kivéve Felső és Alsó Normandia esetében, melyek egyesülése után a létrejött régió a Normandia elnevezést kapja. Az új régiók ideiglenes székhelyeinek rögzítéséről a székhelyként kiválasztott települések helyi önkormányzatai és a kérdésben érdekelt régiók döntenek 2015. december 31-ig. Az új régiók végleges székhelyeinek meghatározását 2016. október 1-ig kellett az Államtanácsnak rendeletben meghatározni, kivéve Alsace, Champagne-Ardenne és Loirrairie Régió esetében, mely székhelye Strasbourg. Az Államtanács a régiók által kiválasztott regionális székhelyeket jóváhagyta. Az európai országterületen tehát 13 közigazgatási régiót hoztak létre, ebből 12 regionális közösség és Korzika különleges jogállású. Emellett 5 tengerentúli közigazgatási régiója is van az országnak, ezek közül 2 regionális közösség (Guadeloupe és Réunion) és 3 különleges jogállású sajátos berendezkedéssel (Guyane, Martinique és Mayotte). Utóbbi 2011-ben válik tengerentúli egymegyés régióvá, miután lemond *collectivité territoriale d'outre mer* státuszáról). Így 2016. január 1-től az addigi 27 régió (22 régió az európai országterületen, és 4 tengerentúli egymegyés régió) helyett Franciaországnak 18 régiója van (Tőkés 2016).

A reform során több régiót összevontak, de néhány régió területe változatlan maradt. Az elnevezéseket az Államtanács jóváhagyta, így 2016. október 1-től a számuk mellett a régiók hivatalos elnevezései is megváltoztak.

Három egykori kelet-franciaországi régió összevonásából született Alsace-Champagne-Ardenne-Loirrairie Régió, mely a névváltás után a Grand Est Régió elnevezést választotta. A délnyugat-atlanti partvidéken az Aquitániai-medence és a Francia-középhegység területén fekvő újabb három régió került összevonásra. Az új régió Aquitaine-Limousin-Poitou-Charentes Régió 2016. október 1-től Nouvelle-Aquitaine Régiónak nevezi magát. Kelet-Közép-Franciaország

két legnagyobb részét hegyvidéken, az Alpok és a Francia-középhegység területén fekvő régiója Auvergne-Rhône-Alpes Régió néven egyesült és a nevet hivatalosan is megtartotta. A másik két közép-keleti régió összevonásával jött létre Bourgogne-Franche-Comté Régió, amely szintén megtartotta a két összevont régió nevét. Az északnyugat-franciaországi Bretagne Régió változatlan maradt. Ez érthető, hiszen e régió egységes, folyamatos történelmi, kulturális hagyományokat ápol. A Centre Régió az egyik változatlan területű közép-franciaországi régió, a másik az ország szíve, a fővárosi régió az Île-de-France. A két dél-franciaországi régiót is egyesítették és létrejött Languedoc-Roussillon-Midi-Pyrénées Régió, mely Occitanie Régió néven folytatja működését, emellett használja a Pyrénées-Méditerranée nevet is. Két észak-franciaországi régió Nord-Pas-de-Calais-Picardie Régió néven egyesült, mely egyesülést évek óta szerették volna megtenni szerteágazó kapcsolataik okán, új névként a Hauts-de-France nevet választották, hozzákapcsolva Nord-Pas-de-Calais-Picardie nevet. A másik két észak-franciaországi régió, azaz a két Normandia is összevonásra került. Haute-Normandie és Basse-Normandie esetében is a szoros történelmi-társadalmi-gazdasági kapcsolatok indokolták az egyesítést, így hosszú idő után végre megvalósulhatott az egyesítés, az új régiót Normandie Régiónak keresztelték. A Loire-menti Pays de la Loire Régió változatlan formájában maradt, ahogy a dél-franciaországi Provence-Alpes-Côte d'Azur Régió, mely még az 1970-es években nyerte el jelenlegi formáját Korzika leválasztásával, mely jelenleg az európai országterületen az egyetlen különleges jogállású területi közösség (Tökés 2016).

1. táblázat. A franciaországi régiók a 2016-os reform előtt és után

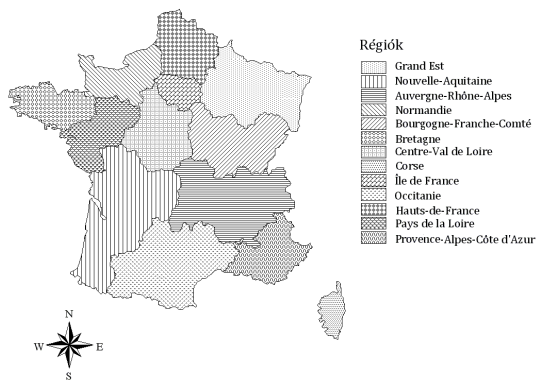
22 régiós fölosztás	13 régiós fölosztás	Régiószékhely
Alsace	Grand Est (Alsace-Champagne-Ardenne-Loiraine)	Strasbourg
Champagne-Ardenne		
Loiraine		
Aquitaine	Nouvelle-Aquitaine (Aquitaine-Limousin-Poitou-Charentes)	Bordeaux
Limousin		
Poitou-Charentes		
Auvergne	Auvergne-Rhône-Alpes	Lyon
Rhône-Alpes		
Bourgogne-Franche-Comté	Bourgogne-Franche-Comté	Dijon
Languedoc-Roussillon	Occitanie (Languedoc-Roussillon-Midi-Pyrénées)	Toulouse
Midi-Pyrénées		
Nord-Pas-de-Calais	Hauts-de-France (Nord-Pas-de-Calais-Picardie)	Lille
Picardie		
Haute-Normandie	Normandie	Rouen
Basse-Normandie		
Île-de-France	Île-de-France	Paris
Centre-Val de Loire	Centre-Val de Loire	Orleans
Pays de la Loire	Pays de la Loire	Nantes
Bretagne	Bretagne	Rennes
Provence-Alpes-Côte d'Azur	Provence-Alpes-Côte d'Azur	Marseille
Corse	Corse	Ajaccio

Forrás: saját szerkesztés a 2015–29 tv. alapján

A reform megerősíti a régiót mint a területfejlesztés eszközt. A régió felelős a gazdaságfejlesztés, a szociális, egészségügyi, kulturális és tudományos fejlesztések előmozdításáért, a területfejlesztésért, a régióban biztosítani kell a regionális identitás megőrzését és a regionális nyelvek megőrzését, tiszteletben tartva a megyei és települési integritást, függetlenséget és hatásköröket (Code général des collectivités territoriales, article L1111-9. II). A regionális önkormányzat már meglévő megerősített feladatai (gazdaságfejlesztés, területfejlesztés, szakmai képzés, líceumok kezelése, közlekedés) és hatáskörei mellé új feladatköröket kapott, a gazdaságfejlesztésben, a vállalkozások támogatásában, a munkahelyteremtő beruházások irányításában, a munkaügyi köz-

szolgáltatások koordinációjában, különböző infrastrukturális, logisztikai és kommunális vonatkozású hatáskörökben (közúti szállítás, közútfenntartás, helyi vasúti szállítás, légitársaságok üzemeltetése, hulladékéelhelyezés és -feldolgozás tervezése). Ugyanakkor a régió csak a törvényben meghatározott hatásköreit gyakorolhatja, csak ott illetékes, ahol azt a törvény előírja. Ezzel a lépéssel egyértelműbbé és átláthatóbbá tették az egyes területi szintek közötti illetékességi területeket és hatásköröket.

2. ábra. Franciaország régiói 2016. január 1-től

Forrás: saját szerkesztés www.legifrance.gouv.fr és www.cget.gouv.fr alapján

A régiók számának csökkentésétől és általában a III. Decentralizációs Reformcsomagtól, valamint a hozzá kapcsolódó törvényektől Franciaországban azt várják, hogy hatékonyabb lesz a közigazgatás és a XXI. századi decentralizáció megerősíti a helyi közösségeket, a regionális önkormányzatokat, elősegítve azt, hogy a közigazgatás ugyanolyan hatékonyan működjön az egész ország területén. A másik jelentős elvárás, hogy a régiók hatékonyságának növelésével ezen új megerősített régiók könnyebben föl tudják majd venni a versenyt a globalizáció kihívásával, illetve hatékonyabban tudják csökkenteni a Franciaország területén meglévő területi egyenlőtlenségeket, így növelve Franciaország versenyképességét Európában és a világban. Ezzel a céllal – az életszínvonal növelésének garantálásával – visszatérnek a francia forradalom egyenlőségszméjéhez is. Hiszen minden francia állampolgárnak joga van arra, hogy ugyanazon a magas életszínvonalon tudjon élni függetlenül attól, hogy az ország mely területén él. Ehhez az szükséges, hogy a francia közigazgatás és területfejlesztés az egész ország területén ugyanolyan jól működjön.

IRODALOMJEGYZÉK

1. Agence Nationale de la Cohésion des Territoires (ANCT). [réf. du 03.04.2019]. Disponible sur: www.cget.gouv.fr
2. CLAUDIUS-PETIT, E. (1950): Pour un plan national d'aménagement du territoire. In: Alvergne, C. –Musso, P. (eds.): *Datar. Les grands textes de l'aménagement du territoire et de la décentralisation*. Paris, La Documentation Française, 130–134.
3. Code général des collectivités territoriales. Article L1111-9. II. [réf. du 03.04.2019] Disponible sur: <https://www.legifrance.gouv.fr/>
4. DAYRIES, J. J. – DAYRIES, M. (1982): *La régionalisation – Que sais-je?* Paris, PUF
5. Décret n° 2016-1262 du 28 septembre 2016 portant fixation du nom de la région Grand Est. [réf. du 03.04.2019] Disponible sur: www.legifrance.gouv.fr
6. Décret n° 2016-1263 du 28 septembre 2016 portant fixation du nom et du chef-lieu de la région Normandie. [réf. du 03.04.2019] Disponible sur: www.legifrance.gouv.fr
7. Décret n° 2016-1264 du 28 septembre 2016 portant fixation du nom et du chef-lieu de la région Occitanie. [réf. du 03.04.2019] Disponible sur: www.legifrance.gouv.fr
8. Décret n° 2016-1265 du 28 septembre 2016 portant fixation du nom et du chef-lieu de la région Hauts-de-France. [réf. du 03.04.2019] Disponible sur: www.legifrance.gouv.fr
9. Décret n° 2016-1266 du 28 septembre 2016 portant fixation du nom et du chef-lieu de la région Auvergne-Rhône-Alpes. [réf. du 03.04.2019] Disponible sur: www.legifrance.gouv.fr

10. Décret n° 2016-1267 du 28 septembre 2016 portant fixation du nom et du chef-lieu de la région Nouvelle-Aquitaine. [réf. du 03.04.2019] Disponible sur: www.legifrance.gouv.fr
11. Décret n° 2016-1268 du 28 septembre 2016 portant fixation du nom et du chef-lieu de la région Bourgogne-Franche-Comté. [réf. du 03.04.2019] Disponible sur: www.legifrance.gouv.fr
12. DESJARDINS, X. – DE LAMARLIÈRE, I. G. (eds., 2016): *L'aménagement du territoire en France*. Paris, La documentation Française
13. DUMONT, G.-F. (2004): *Les régions: Et la régionalisation en France*. Paris, Ellipses
14. FENYVES V. – TARNÓCZI T. – BÁCS Z. (2016): Az Észak-Alföldi régió élelmiszer jellegű vegyes bolti kiskereskedelmi tevékenységet végző vállalkozásainak elemzése. *Közép-Európai Közlemények*, 9. évf. 3. sz. 165–183.
15. GIRARDON, J. (2010): *Politiques d'aménagement du territoire*. Paris, Ellipses
16. GRAVIER, J.-F. (1964): *L'aménagement du territoire et l'avenir des régions françaises*. Paris, Flammarion
17. GRUBER, A. (1996): *La décentralisation et les institutions administratives*. Paris, Armand Colin
18. LACOUR, C. – DELAMARRE, A. (2010): *40 ans d'aménagement du territoire*. Paris, La documentation Française
19. LACOUR, C. – DELAMARRE, A. (2015): *50 ans d'aménagement du territoire*. Paris, La documentation Française
20. Leibniz-Institut für Agrarentwicklung in Transformationsökonomien (IAMO) (2010): *Challenges of education and innovation: Proceedings of the Fourth Green Week Scientific Conference*. Berlin, 13th and 14th of January 2010
21. LOI constitutionnelle n° 2003-276 du 28 mars 2003 relative à l'organisation décentralisée de la République. [réf. du 03.04.2019] Disponible sur: www.legifrance.gouv.fr
22. LOI n° 2014-58 du 27 janvier 2014 de modernisation de l'action publique territoriale et d'affirmation des métropoles (1). [réf. du 03.04.2019] Disponible sur: www.legifrance.gouv.fr
23. LOI n° 2015-991 du 7 août 2015 portant nouvelle organisation territoriale de la République (1). [réf. du 03.04.2019] Disponible sur: www.legifrance.gouv.fr
24. Loi n° 82-213 du 2 mars 1982 relative aux droits et libertés des communes, des départements et des régions. [réf. du 03.04.2019] Disponible sur: www.legifrance.gouv.fr
25. Loi n° 82-653 du 29 juillet 1982 portant réforme de la planification. [réf. du 03.04.2019] Disponible sur: www.legifrance.gouv.fr
26. Loi n° 83-663 du 22 juillet 1983 complétant la loi n° 83-8 du 7 janvier 1983 relative à la répartition de compétences entre les communes, les départements, les régions et l'Etat (1). [réf. du 03.04.2019] Disponible sur: www.legifrance.gouv.fr
27. Loi n° 83-8 du 7 janvier 1983 relative à la répartition de compétences entre les communes, les départements, les régions et l'Etat «loi Defferre». [réf. du 03.04.2019] Disponible sur: www.legifrance.gouv.fr
28. Loi n° 2015-29 du 16 janvier 2015 relative à la délimitation des régions, aux élections régionales et départementales et modifiant le calendrier électoral. [réf. du 03.04.2019] Disponible sur: www.legifrance.gouv.fr
29. MÁTÉ D. – FENYVES V. (2016): A foglalkoztatás regionális kérdései a tudás-intenzív üzleti szolgáltatásokat nyújtó ágazatokban a Kárpát-medencei országok összevetésében. *Taylor*, 8. évf. 5. sz. 5–13.
30. MERLIN, P. – CHOAY, F. (2010): *Dictionnaire de l'urbanisme et de l'aménagement*. Paris, La documentation Française
31. MERLIN, P. – CHOAY, F. (2015): *Dictionnaire de l'urbanisme et de l'aménagement*. Paris, La documentation Française
32. MONOD, J. – DE CASTELBAJAC, P. (2012): *L'aménagement du territoire*. Paris, PUF
33. Rapport du Comité pour la Réforme des Collectivités Locales au Président de la République en date du 5 mars 2009 – journal officiel de la république française – 6. mars 2009. [réf. du 03.04.2019] Disponible sur: <https://www.legifrance.gouv.fr>
34. TARNÓCZI T. – BÁCS Z. – BÖCSKEI E. – FENYVES V. (2017): Mérlegen (kívül) a tudásalapú gazdaság – Az intellektuális tőke mérésének relevanciája. In: Zéman Z. (szerk.): *Évtizedek a számvitelben: Controller Info Tanulmánykötet*. Copy & Consulting Kft., Budapest, 303–320.
35. THOUMÉLOU M. (2016): *Collectivités territoriales – Quel avenir?* Paris, La documentation Française
36. TÖKÉS T. (2016): A CGET és a regionális reform Franciaországban. In: Pajtókné Tari I. – Tóth A. (szerk.): *Magyar Földrajzi Napok 2016: Konferenciakötet: VIII. Magyar Földrajzi Konferencia*. Magyar Földrajzi Társaság – Agraria Geográfia Alapítvány – Eszterházy Károly Egyetem, Eger, 621–630.
37. TÖKÉS T. (2018): A régió jelentőségének változása Franciaország és Magyarország történelmében a kezdetektől a 20. század közepéig. *Történeti Földrajzi Közlemények*, 6. évf. 3–4. sz. 83–95.
38. TÖKÉS T. (2018): Lokális geopolitika, regionális reform és területfejlesztés. In: Reményi Péter – Vers Ramóna (szerk.): *Az iszlám és Közép-Európa. Geopolitika és migráció. X. Magyar Politikai Földrajzi Konferencia*. Magyar Földrajzi Társaság, Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar Földrajzi és Földtudományi Intézete, Pécs, 139–146.

Л 67 LIMES. Науковий вісник Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці II. 2019/Том VI. Редакційна колегія: Ільдико Орос (головний редактор), Вікторія Семйон, Габор Патакі, Мелінда Орбан та Олександр Добош (відповідальний редактор) [та ін.] – Берегове–Ужгород: ЗУІ ім. Ф.Ракоці II – ТОВ «РІК-У», 2019. – 420 с. (угорською, українською та англійською мовами)

ISSN 2411-4081

Науковий вісник «LIMES» засновано у 2014 році та видається за рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці II. У науковому віснику публікуються наукові статті викладачів та студентів Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці II, а також дослідження українських та іноземних учених угорською, українською та англійською мовами. Цей том «LIMES» об'єднує праці з економіки, математики, інформатики, хімії, географії та суспільствознавства.

УДК 001.89(058)

Наукове періодичне видання

LIMES

Науковий вісник

Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці II

2019 р.

Том VI

**Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ №20762-10562Р від 08.05.2014 р.**

*Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці II
(протокол № 7 від 20.12.2019 р.)*

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Льдіко Орос, кандидат педагогічних наук (кафедра педагогіки та психології, ЗУІ ім. Ф. Ракоці II)

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ РЕДАКТОР:

Мелінда Орбан та Олександр Добош (Видавничий відділ, ЗУІ ім. Ф. Ракоці II)
Вікторія Семйон, кандидат економічних наук та Габор Патакі (кафедра обліку і аудиту, ЗУІ ім. Ф. Ракоці II)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Адальберт Бовді, доктор фізико-математичних наук, професор
(кафедра математики та інформатики, ЗУІ ім. Ф. Ракоці II)
Адальберт Рац, доктор філософії з природничих наук, спеціальність «науки про землю: петрологія»
(кафедра історії та суспільних дисциплін, ЗУІ ім. Ф. Ракоці II)

Бейла Надь, кандидат біологічних наук, доцент (кафедра біології та хімії, ЗУІ ім. Ф. Ракоці II)
Віра Протопопова, доктор біологічних наук, професор (кафедра біології та хімії, ЗУІ ім. Ф. Ракоці II)

Золтан-Шандор Варга, доктор біологічних наук, професор-емерит
(кафедра еволюційної зоології та біології людини, Дебреценський університет)

Йосип Молнар, кандидат географічних наук (кафедра географії та туризму, ЗУІ ім. Ф. Ракоці II)

Лорант-Денеш Давід, габілітований доктор у галузі «регіональні науки», професор
(Інститут економіки та розвитку регіонів, Університет ім. Святого Іштвана)

Маргарета Кейс, кандидат історичних наук (кафедра філології, ЗУІ ім. Ф. Ракоці II)

Марія Ген, кандидат біологічних наук, габілітований доктор у галузі «науки про довкілля»
(кафедра ботаніки, Університет ім. Святого Іштвана)

Олександр Бергхауер, кандидат географічних наук (кафедра географії та туризму, ЗУІ ім. Ф. Ракоці II)

Роберт Бачо, доктор економічних наук (кафедра обліку і аудиту, ЗУІ ім. Ф. Ракоці II)

Юрій Жигуц, доктор технічних наук, професор (кафедра математики та інформатики, ЗУІ ім. Ф. Ракоці II)

ВІДПОВІДАЛЬНИ ЗА ВИПУСК:

Василь Брензович, кандидат історичних наук (Благодійний фонд за ЗУІ)

ТЕХНІЧНЕ РЕДАГУВАННЯ: Олександр Добош

ВЕРСТКА: Вікторія Товтін

КОРЕКТУРА: Льдіко Гріца-Варцаба, Томаш Врabelь, Олександр Кордонєць

ОБКЛАДИНКА: Ласло Веждед

УДК: Бібліотечно-інформаційний центр «Опаці Черє Янош» при ЗУІ ім. Ф. Ракоці II

За зміст опублікованих статей відповідальність несуть автори.

Друк наукового вісника здійснено за підтримки уряду Угорщини.

Засновник: Благодійний фонд Закарпатського угорського педагогічного інституту (від 2016 року Благодійний фонд За Закарпатський угорський інститут)

Видавництво: Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II (адреса: пл. Кошута 6, м. Берегове, 90 202. Електронна пошта: foiskola@kmf.uz.ua) *Статут «Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II» (Затверджено протоколом загальних зборів Благодійного фонду За ЗУІ, протокол №1 від 09.12.2019р., прийнято Загальними зборами ЗУІ ім. Ф.Ракоці II, протокол №2 від 11.11.2019р., зареєстровано Центром надання адміністративних послуг Берегівської міської ради, 12.12.2019р.)* та **ТОВ «РІК-У»** (адреса: вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88 000. Електронна пошта: print@rik.com.ua) *Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року*

Поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»

Шрифти «Times New Roman» та «Minion pro».

Папір офсетний, щільністю 80 г/м². Ум. друк. арк. 48,8. Формат 60x84/8.

Замовл. № 313. Тираж 300.